

??çsel Bo? Zaman Motivasyon Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *??çsel Bo? Zaman Motivasyon Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23103>

Özet

İçsel Boş Zaman Motivasyon Ölçeği, bireylerin boş zaman aktivitelerine katılım nedenlerini değerlendiren psikometrik bir araçtır. Ölçek, orijinal formunun Türkçe diline bir **uyarlama** çalışması olup, 2020 yılında Özdemir, Ayyıldız Durhan ve Karaküçük tarafından gerçekleştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışması ile Türk kültürüne kazandırılmıştır. Bu ölçek, kişilerin İçsel Motivasyon düzeylerini, yani faaliyetin kendisinden alınan haz, ilgi ve memnuniyet nedeniyle katılımı ölçmeyi hedefler. Elde edilen bulgular, ölçeğin boş zaman araştırmaları ve spor psikolojisi alanlarında kullanılmak üzere yapısal olarak uygun olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

İçsel motivasyon, boş zaman, motivasyon ölçeği, psikolojik ölçüm, uyarılma, rekreasyon, psikometri.

Yazarlar

Özdemir, A. S., Ayyıldız Durhan, T., Karaküçük, S.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin boş zaman etkinliklerine katılımını sağlayan içsel güdülenme kaynaklarını sistematik olarak belirlemektir. Bu araç, bireylerin bir aktiviteyi dâhil ödülleri (maddi kazanç, sosyal onay) yerine, tamamen kişisel tatmin, keyif veya ilgi nedeniyle ne ölçüde gerçekleştirdiğini ölçmeye odaklanmıştır. Bu sayede, içsel motivasyonun boş zaman davranışları üzerindeki etkileri detaylıca incelenebilir.

Ölçek, özellikle spor ve rekreasyon bilimleri alanında, katılımcıların motivasyonel profillerini çökararak program planlamasına ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ölçeğin Türkçe **uyarılması**, Türk kültürü bağlamında boş zaman motivasyonunu geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçme ihtiyacına cevap vermektedir.

Yapı

İçsel Boş Zaman Motivasyon Ölçeği, genellikle Öz Belirleme Teorisi (Self-Determination Theory - SDT) çerçevesinde kavramsallaştırılan içsel güdülenme yapısının ölçmektedir. İçsel motivasyon, faaliyetin kendisinden kaynaklanan üç temel alt boyutta incelenir: Bilgiye Yönelik Motivasyon (Knowledge), Başarıya Yönelik Motivasyon (Accomplishment) ve Uyarılmaya Yönelik Motivasyon (Stimulation).

Bu ölçek, bireyin boş zaman aktiviteleri sırasında yeni şeyler öğrenme arzusunu (bilgi), yetkinlik

ve ustal?k duygusunu (ba?ar?) ve heyecan verici deneyimler aray???n? (uyar?lma) de?erlendirir. Ölçe?in çok boyutlu yap?s?, motivasyonun yaln?zca varl???n? de?il, ayn? zamanda niteli?ini de anlamay? mümkün k?lar.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?nda, yap?sal geçerlik çal??malar? yap?lm??t?r. Yap?lan analizlerde, ölçe?in teorik olarak beklenen faktör yap?s?n? koruyup korumad??? incelenmi?tir.

Yap?lan çal??mada, genellikle Do?rulamaya Faktör Analizi (DFA) kullan?larak ölçe?in orijinal üç faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde de tutarlı oldu?u gösterilmi?tir. Uyum iyili?i indeksleri (örne?in, CFI, TLI, RMSEA) tatmin edici düzeyde raporlanm??t?r. Ayr?ca, ölçe?in di?er ilgili yap?larla olan ili?kileri incelenerek (örne?in, ya?am doyumu veya öz yeterlilik gibi) ölçüt ba??ntl? geçerli?i desteklenmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarlı ve kararlı sonuçlar verdi?ini göstermek amacıyla gerçekleştirilmi?tir. ?ç tutarlılık güvenilirli?i, Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanarak de?erlendirilmi?tir.

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in alt boyutlar? ve genel ölçek için Cronbach Alfa de?erlerinin genellikle .70 ile .90 aral???nda oldu?u, bu durumun ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlıl?a sahip oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçen maddelerin homojen oldu?unu i?aret etti?i varsay?lmaktad?r. Ayr?ca, ölçe?in zaman içindeki kararlıl???n? test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar?n?n da yap?ld??? ve katsay?lar?n kabul edilebilir düzeyde oldu?u kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

2020 tarihli uyarlama çal??mas?nda, ?çsel Bo? Zaman Motivasyon Ölçe?i'nin yap? geçerli?ini saptamak amacıyla faktör analizleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, maddelerin hangi temel boyutlar altında topland???n? belirlemi?tir.

Çal??ma, ölçe?in temel olarak üç faktörlü yap?s?n? desteklemi?tir: Bilgiye Yönelik Motivasyon, Ba?ar?ya Yönelik Motivasyon ve Uyar?lmaya Yönelik Motivasyon. Do?rulamaya Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, maddelerin ilgili faktörlere yüksek yükler verdi?ini ve faktörler aras? korelasyonlar?n anlamlı oldu?unu göstermi?tir. Bu, ölçe?in teorik yap?s?n?n Türk kültüründeki bo? zaman alg?s?yla uyumlu oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır varsayılmaktadır (Örneğin: Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Yetkinler, Üniversite Öğrencileri ve Rekreasyon katılımcıları.

Age Group: 18 yaş ve üzeri.

Population Details: Uyarlama çalışması için kullanılan örneklemin çoğunlukla üniversite öğrencileri veya çeşitli rekreasyonel aktivitelere katılan bireylerden oluştuğu öngörülmektedir.

Test Methodology: Bireysel olarak uygulanan öz bildirim anketi.

Anahtar Kelimeler

Öz belirleme teorisi, rekreasyon, spor psikolojisi, içsel güdülenme, geçerlik, güvenilirlik, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut değil.

Affiliation Email addresses: tebessum@gazi.edu.tr (Sorumlu Yazar Tebessüm Ayyıldız Durhan)

Correspondence Address: Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye (Çalışmanın yapıldığı kurumlardan biri olduğu varsayılmaktadır).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2020 yılında Türkçe literatüre kazandırılmıştır. Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanılması için sorumlu yazar Tebessüm Ayyıldız Durhan ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için yazarların izni gereklidir. Ölçek genellikle akademik amaçlar için ücretsizdir, ancak kullanım koşulları yazara danışılmalıdır.

Bu çalışmanın orijinal referans linkine ve PDF dosyasına aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilir:

Makale Linki: dergipark.org.tr

Orijinal PDF indirilebilir: icsel-bos-zaman-motivasyon-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özdemir, A. S., Ayyıldız Durhan, T. ve Karaküçük, S. (2020). ?çsel bo? zaman motivasyon ölçe?i geçerlilik ve güvenilirlik çal??ması. **OPUS-Uluslararası Toplum Ara??rmalar? Dergisi**, 15(24), 2838-2855. DOI:10.26466-/opus.705201

?çsel Bo? Zaman Motivasyon Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Maddeler için orijinal makaleye (Özdemir, Ayyıldız Durhan ve Karaküçük, 2020) ba?vurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM